

обробку та аналіз даних, автоматизацію процесів та підтримку прийняття стратегічних рішень. Однак, для їх успішного функціонування необхідно забезпечити правильний вибір програмного продукту, високу якість вхідних даних, професійний підхід користувачів, належний рівень кібербезпеки та постійне обслуговування.

Список використаних джерел:

1. Терещенко Л. Принципи класифікації управлінських інформаційних систем й ефективне управління компанією. Економіка та суспільство. 2021. 28. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-20>
2. Бардаш С.В., Грабчук І.Л. Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2021. 20. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2021/20.pdf

УДК 657.1

Крупка Ярослав Дмитрович,
д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ ОБЛІКУ У СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Початок ХХІ століття вирізняється глобальними, революційними змінами у веденні світового господарства, провадженні економічних процесів у підприємницькій діяльності та суспільстві загалом. Це пов'язано, найперше, з переходом до постіндустріальної економіки, коли одним з головних продуктів світового виробництва стає інформація, яка набуває ознак товару, є об'єктом купівлі-продажу, виробляється на замовлення відповідно до запитів користувачів.

Іншою рушійною силою у розвитку нових економічних відносин став науково-технічний прогрес, застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з можливістю дистанційно створювати в комп'ютерному режимі великі масиви інформації, обробляти і передавати їх через мережу Інтернет на значні відстані, формувати віддалено великі банки даних у хмарних сервісах з розподіленням доступом до неї різних користувачів.

Для України та й усього світу ще одним викликом, що накладає суттєвий відбиток на економічні процеси, стали воєнні дії, спричинені російською агресією. Це призвело, у певній мірі, до милітаризації світової економіки. А для вітчизняних господарських формувань характерним є повний розрив відносин з російською економікою, перебазування підприємств у західні регіони подалі від

лінії фронту, значні міграційні процеси робочої сили з її перекваліфікацію на військові професії та інше.

В таких умовах зазнає суттєвих змін система ведення бухгалтерського обліку як головного джерела в інформаційному забезпеченні управління економічними процесами. Зараз можна вважати, що формується нова парадигма ведення бухгалтерського обліку і подання звітної інформації. Серед вітчизняних напрацювань найбільше уваги дослідженню парадигмального розвитку бухгалтерського обліку і звітності приділяли Малюга Н. М. [1, с.330-342], Легенчук С. Ф. [2, с.109-158], Корягін М. В., Куцик П. О. [3, с.50-63] та інші.

В останній час у суспільних відносинах відбулось багато перемін, що певним чином відбилося на розвитку бухгалтерського обліку, формуванні його парадигми та концепцій, а саме.

Розширюється мета і завдання обліку. У цьому напрямі відбувається перехід від економічної теорії акціонерів до теорії зацікавлених осіб. За нею обліково-звітна інформація має задовольняти потреби не лише учасників, акціонерів, тобто власників підприємства, але й набагато ширше коло інших користувачів, а саме управлінський персонал, контрагентів, державні служби, громадськість як потенційних інвесторів, осіб та служб, зацікавлених у розвитку соціальної та природоохоронної інфраструктури. Основними завданнями обліку, поряд з традиційними, стають: перерозподіл ресурсів в економіці; забезпечення збереження і зростання капіталу суб'єктів господарювання; врахування, окрім фінансових, ще й нефінансових критеріїв в оцінюванні вартості підприємства. Розширилась сфера нових об'єктів обліку нематеріального характеру, зокрема серед них можна виокремити інтелектуальний, людський, організаційний капітал, інформаційні ресурси.

Проте найбільші зрушення система обліково-інформаційного забезпечення бізнесу зазнає із запровадженням нових інформаційно-комунікаційних технологій. Серед них можна назвати:

- бездокументну реєстрацію фактів господарської діяльності суб'єктів за допомогою технічних засобів зчитування та фіксації первинних даних;
- здійснення в автоматичному режимі групування інформації у файловому чи цифровому форматі;
- використання дистанційних методів ведення обліку і передачі інформації, розгалуженої системи її зберігання на віддалених серверах, у цифровому просторі, хмарному середовищі;
- бухгалтерська звітність формується і передається в автоматичному режимі з відображенням у ній як фінансових, так й нефінансових показників відповідно до запитів різних користувачів.

Сучасні інформаційні технології сприяють вирішенню багатьох організаційних питань щодо облікової роботи. Це стосується дистанційного її ведення, надання аутсорсингових послуг, банківського та клієнтського обслуговування, зберігання та використання обліково-звітних даних на віддалених сервісах, хмарному середовищі з розподіленим доступом до неї користувачів.

Перегляду концептуальних основ ведення обліку, а то й зміни діючої парадигми, вимагає сучасна суспільно-політична обстановка в Україні і світі. Насамперед, теперішній етап економічного розвитку потребує переорієнтації національної економіки на воєнний стан зі значним збільшенням матеріальних і грошових ресурсів на оборону країни. Відповідно до затвердженого на 2025 рік Державного бюджету у сферу безпеки і оборони спрямовується 56,6 % усіх бюджетних коштів, що становить 26,3 % ВВП.

Воєнні дії призвели до руйнування великої кількості господарських та інфраструктурних об'єктів. Значні витрати несе суспільство на переміщення виробничої матеріально-технічної бази та евакуацією населення з прифронтових територій. Вітчизняна економіка відчуває кадровий голод через необхідність поповнення армії новими захисниками, а також у зв'язку з еміграцією значної частини населення за кордон. Виникла потреба у значних ресурсах на відновлення житлового фонду та об'єктів інфраструктури для забезпечення життєдіяльності країни.

Зазначені виклики вимагають змін в інформаційному забезпеченні вітчизняного бізнесу та його обліковому обслуговуванні. Основні концептуальні завдання бухгалтерського обліку в повоєнні періоди полягають у наступному:

1. Встановлення нових логістичних та комунікаційних зв'язків між контрагентами з врахуванням того, що більшість виробничо-господарських центрів під час війни переміщено у західні та центральні регіони країни, переорієнтація бізнесу на західні ринки вимагає зміни наявних баз даних, переорієнтації обліково-звітної інформації саме на ці ринки.

2. Залучення значних інвестиційних вкладень із-за кордону на відновлення економіки, встановлення тісних стосунків із західним світом спонукає до активнішого переходу на міжнародні стандарти організації бухгалтерського обліку і складання звітності.

3. Виникає потреба у проведенні повної інвентаризації наявного майна у підприємствах та установах в постраждалих регіонах, де зруйнована значна частина майнових комплексів підприємств, знищено та розграбовано ворогом запаси матеріальних цінностей, готової продукції, демонтовано та вивезено обладнання. Для оцінки реального стану майна компетентними комісіями потрібно провести інвентаризацію на предмет виявлення знищеного, відсутнього, розкомплектованого обладнання та виробничих потужностей. Доцільно розробити, як заявляють деякі вчені, методику бухгалтерської оцінки втрат суб'єктів господарювання від війни [4, с. 6-7].

4. Велика частка ресурсів надходить та передається підприємствами на благодійних умовах, у формі волонтерського забезпечення технікою, обмундируванням, медикаментами та ін. Такі ресурси необхідно увести в систему обліку і звітності для здійснення їх облікового супроводу та контролю.

5. Розширення участі держави у розподілі та контролі міжнародної допомоги і коштів на відшкодування завданих війною матеріальних втрат, потребуватиме певного коригування системи ліцензування, оподаткування, здійснення контролю результатів діяльності підприємств, дотримання в системі

обліку і звітності принципу обачності, страхування та створення відповідного резервного забезпечення для мінімізації пов'язаних з війною втрат.

Загалом, на час війни і повоєнної відбудови мав би бути розроблений цілісний пакет нормативних документів щодо правил ведення обліку, організації контролю з врахуванням особливостей економічної діяльності і суспільного життя на час воєнного стану. Такому обліку потрібно надати певної системності та нормативного супроводу, оскільки війна затягується, а ліквідація завданих війною втрат триватиме довший час.

Список використаних джерел:

1. Малюга Н. М. *Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: Монографія.* Житомир: ЖДТУ, 2005. 548 с.
2. Легенчук С. Ф. *Теорія і методологія бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки: монографія.* Житомир: ЖДТУ, 2010. 652 с.
3. Корягін М. В., Куцик П. О. *Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія.* Київ: Інтерсервіс, 2016. 276 с.
4. Жук В. *Роль бухгалтерської науки у вирішенні проблем впливу війни та повоєнної розбудови економіки України. Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023: Збірник матер. І воркшопу-стажування, ГО ФАБФ АПК України.* Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. URL: https://magazine.faaf.org.ua/images/stories/zb_conference/workshop-1-2023.pdf.

УДК 657.2

Лазаріді Максим Миколайович,

*аспірант кафедри статистики та економічного аналізу,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна*

МІСЦЕ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Досягнення довгострокових цілей господарських товариств можливе за умови ефективного стратегічного та операційного управління. Таке управління повинно бути системним, охоплювати всі сторони діяльності підприємства. Однією з найважливіших є ресурсне забезпечення. Від наявності та обсягів ресурсів залежать масштаби бізнес-процесів суб'єктів господарювання. Тому управління ресурсами відіграє визначну роль у фінансово-господарській діяльності підприємств та організацій. Існує багато визначень поняття «ресурси».

Ресурси (фр. “resource” – «допоміжний засіб») – основні елементи виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система і які використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку [1]. Певне уточнення цього поняття пропонує Горпинич О.В. як кошти, запаси,